

"मन की बात" इति कार्यक्रमे देशवासिभिः साकं विचार-विनिमयीकरिष्यति प्रधानमन्त्री

हिमसंस्कृतवार्ताः 25 अगस्त। प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी अद्य पूर्वाहने एकादशवादने स्वीये "मन की बात" इति कार्यक्रमे देशवासिभिः साकं विचार-विनिमयं करिष्यति। "मन की बात" इति मासिक-कार्यक्रमस्य इदं त्रयोदशाधिकैकशतं संस्करणं भविता। अस्य कार्यक्रमस्य प्रसारणं आकाशवाण्याः दूरदर्शनस्य च सर्वाभिः वाहिनिभिः प्रसारयिष्यते। अयं कार्यक्रमः आकाशवाणी-दूरदर्शन-प्रधानमन्त्री-कार्यालय-सूचनाप्रसारण-मन्त्रालयानां यूट्यूब-वाहिनीष्वपि द्रष्टुं शक्यते इति। प्रधानमन्त्रिणः सम्बोधनानन्तरं अनुक्षणं अयं कार्यक्रमः क्षेत्रीय-भाषाष्वपि श्रोतुं शक्यते। क्षेत्रीय-भाषासु अस्य पुनः प्रसारणं रात्रौ अष्टवादने भविता।

छत्तीसगढस्य राजधान्यां रायपुरे वामपन्थि-उग्रवादेन प्रभावितानां राज्यानाम अन्ताराज्यीयोपवेशनम्

हिमसंस्कृतवार्ताः 25 अगस्त। केन्द्रीयगृहमन्त्रिणः अमितशाहस्य अध्यक्षतायां छत्तीसगढस्य राजधान्यां रायपुरे वामपन्थि-उग्रवादेन प्रभावितानां राज्यानाम अन्ताराज्यीयोपवेशनं समनुष्ठितम्। एतस्मिन् उपवेशने छत्तीसगढं समेत्य वामपन्थि-उग्रवाद-प्रभावितानां राज्यानाम मुख्यसचिवाः आरक्षिमहानिदेशकाश्च भागं स्वीकृतवन्तः गृहमन्त्री सुरक्षा-विकासोपक्रमयो समीक्षाम अत्रावसरे कृतवान्

एकोनविंशति-दिनाङ्के राष्ट्रिय-क्रीडा-दिवसस्य समाचरणाय राष्ट्रव्यापी-क्रीडा-सहभागितायै आह्वानम्

हिमसंस्कृतवार्ताः 25 अगस्त। युवविषयक-क्रीडामन्त्री मनसुख-माण्डविया इत्यमुना अगस्तमासस्य एकोनविंशति-दिनाङ्के राष्ट्रिय-क्रीडा-दिवसस्य समाचरणाय राष्ट्रव्यापी-क्रीडा-सहभागितायै आह्वानं विहितम्। श्री माण्डविया इत्यनेन भारतस्य स्वस्थराष्ट्रत्वेन प्रतिष्ठापनार्थं प्रधानमन्त्रिणः नरेन्द्रमोदिनः स्वप्नः पुनरावर्तितः।

छत्तीसगढ-ओडिशा-पश्चिमराजस्थान-पूर्वीय

मध्यप्रदेश-गांगेय पश्चिम बंगालेषु यावत् अत्यधिक वृष्ट्याः सम्भावना हिमसंस्कृतवार्ताः 25 अगस्त। भारत-विज्ञानविभागेन छत्तीसगढ-ओडिशा-पश्चिमराजस्थान-पूर्वीय मध्यप्रदेश-गांगेय पश्चिम बंगालेषु अद्य यावत् अत्यधिक वृष्ट्याः सम्भावना प्रकटिता। तत्रैव मिजोरम-त्रिपुरा-गुजरात-गोवा-मध्यमहाराष्ट्रेषु आगामिनं दिनद्वयं यावत्। अतिवृष्टिः प्रकल्पिता। गिलगित-पंजाब-उत्तरप्रदेश-हरियाणा-दिल्ली-पश्चिम राजस्थानेष्वपि मध्यमस्तरीयावृष्टिः भविष्यति इति।

केन्द्रीयमन्त्रिमण्डलेन सर्वकारीयकर्मचारिणां कृते एकीकृतपेंशनयोजनायाः अनुमोदनं कृतम्

केन्द्रीयमन्त्रिमण्डलेन सर्वकारीयकर्मचारिणां कृते एकीकृतपेंशनयोजनायाः (UPS) अनुमोदनं कृतम् यस्मिन् नियतपेंशनवृत्ते प्रावधानं कृतम् अस्ति। सूचनाप्रसारणमन्त्री अश्विनीवैष्णवः शनिवासरे नवदिल्लीनगरे मन्त्रिमण्डलसभायाः अनन्तरं पत्रकारसम्मेलने अवदत् यत् अस्याः योजनायाः अन्तर्गतं २५ वर्षाणां सेवां पूर्णं कृत्वा विगत १२ मासानां मूलभूतवेतनस्य ५० प्रतिशतं पेन्शनरूपेण दीयते। एतदतिरिक्तं कर्मचारिणः मृत्योः अनन्तरं योजना अन्तर्गतं परिवारपेंशनवृत्तेः ६० प्रतिशतं यावत् वर्धितम् अस्ति। श्री वैष्णवः उक्तवान् यत् अनया योजनया प्रायः २३ लक्षं सर्वकारीयकर्मचारिणः लाभान्विताः भविष्यन्ति। श्री वैष्णवः उक्तवान् यत् प्रधानमन्त्री नरेन्द्र मोदी इत्यस्य अध्यक्षतायां केन्द्रीयमन्त्रिमण्डलस्य संगोष्ठ्यां बायो-ई-३, अर्थव्यवस्था, पर्यावरण किञ्च दैनिकवृत्त्यानीतिः जैव प्रौद्योगिकी नीतिः अनुमोदितः अस्ति।

मन्त्रिमण्डलेन त्रयाणां प्रमुखयोजनायां निरन्तरतायाम् अनुमोदनं कृतम् यत्र विज्ञानधारायोजनायां विलीनीकरणं कृतम् अस्ति। अस्य कृते १० सहस्रं पञ्चशतं ७९ कोटिरूप्यकाणां प्रावधानं कृतम् अस्ति। योजनायां विज्ञान-प्रौद्योगिकी-संस्थानां स्थापना तथा मानव-क्षमता-निर्माणं, अनुसन्धान-विकास-नवाचारः, प्रौद्योगिकी-विकासः, परिनियोजनं च अन्तर्भवति।

प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी पोलैण्ड-यूक्रेन देशयोः सफलयात्रानन्तरम् स्वदेशं प्रत्यागतवान्

हिमसंस्कृतवार्ताः 25 अगस्त। प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी पोलैण्ड-यूक्रेन देशयोः सफलयात्रानन्तरम् गतदिने मध्याह्ने स्वदेशं प्रत्यागतवान्। यात्रावधौ प्रधानमन्त्रिणा वारसां-नगरे पोलैण्डदेशस्य प्रधानमन्त्रिणा डोनाल्ड-टस्कइत्यनेन सह वार्ता विहिता। उभौ नेतारौ सम्बन्धान् इतोऽपि प्रबलीकर्तुं पारस्परिक-सहभागित्वस्य निर्णयः निर्णीतः। यूक्रेनदेशे प्रधानमन्त्रिणः मोदिनः यूक्रेनदेशस्य राष्ट्रपतिना वोलोदिमीर-जेलेन्स्की इत्यस्य च मध्ये कीवनगरे प्रतिनिधित्वस्तरीयोपवेशनं समनुष्ठितम्।

तिरुपतिजनपदस्य श्रीकालाहस्ती नगरस्य हस्तशिल्पकारः वेलायुधम-श्रीनिवासुलुइत्येषः वैश्विकमञ्चे कलायाः प्रदर्शनं करिष्यति

हिमसंस्कृतवार्ताः 25 अगस्त। आन्ध्रप्रदेशस्य तिरुपतिजनपदस्य श्रीकालाहस्ती नगरस्य एकः प्रतिष्ठितः हस्तशिल्पकारः वेलायुधम-श्रीनिवासुलुइत्येषः वैश्विकमञ्चे भारतस्य प्रतिनिधित्वाय सितम्बरमासस्य पञ्चमदिनाङ्कतः नवमदिनाङ्कपर्यन्तं पेरिस-पैरालम्पिकक्रीडायाः समापनसमारोहे उत्कृष्ट-कलमकारी इत्याख्याः कलायाः प्रदर्शनं करिष्यति। समग्रराष्ट्रात् केवलं पञ्च शिल्पकाराः एतस्मिन् अन्ताराष्ट्रियकार्यक्रमे कलाप्रस्तुतये चिताः। प्रतिष्ठितेन शिल्पगुरुपुरस्कारेण सम्मानितः वेलायुधम-श्रीनिवासुलुइत्येषः आन्ध्रप्रदेशस्य एकमात्रं प्रतिनिधिः अस्ति।

नेपालस्य तनाहुनजनपदे जातायां मार्ग-दुर्घटनायां सप्तविंशतिः भारतीयाः परलोकं प्राप्तवन्तः

हिमसंस्कृतवार्ताः 25 अगस्त। नेपालस्य तनाहुनजनपदे जातायां मार्ग-दुर्घटनायां मृतकानां जनानां शवान् व्रणितान् जनान् च भारतं प्रत्यानेतुं कार्यनियन्त्रणाय युवकार्यक्रीडाराज्यमन्त्री रक्षाखडसे इत्येषा नेपालदेशस्य राजधानीं काठमाण्डू नगरं सम्प्राप्तवती। काठमाण्डूस्थितेन भारतीयदूतावासेन प्रख्यापितं यत् अस्यां दुर्घटनायां सप्तविंशतिः भारतीयाः परलोकं प्राप्तवन्तः। एकस्मिन् सामाजिसन्देशपटले खडसेइत्येषा अलिखत् यत् काठमाण्डूनगरस्य त्रिभुवन अन्ताराष्ट्रिय-विमानपत्तनस्थानके भारतस्य राजदूतेन नवीन-श्रीवास्तवेन नेपालदेशीयेन च विदेशमन्त्रालयस्य संयुक्तसचिवेन ब्रिघु धुंगाना इत्यनेन सह साहाय्याभियानविषये अग्रिमकार्याचरणे च चर्चा जाता। महाराष्ट्रस्य मुख्यमन्त्री एकनाथशिंदेः अस्यां दुर्घटनायां दुःखं प्रकटितवान्।

सुभाषितम्

न कर्तृत्वं न कर्माणि
लोकस्य सृजति प्रभुः।
न कर्मफलसंयोगं
स्वभावस्तु प्रवर्तते।

भावार्थः- परमेश्वर मनुष्यों के न तो कर्तापन की, न कर्मों की और न कर्मफल के संयोग की रचना करते हैं, किन्तु प्रकृति (स्वभाव ही) सब कुछ करता और करवाता है।

सूचना- हिमसंस्कृतवार्ताः दैनिकपत्रे व्याकरणात्मक-अशुद्धिनां कृते सम्बद्धाः पत्रकाराः लेखकाश्च उत्तरदायिनः भविष्यन्ति

कार्यालयः

हिमसंस्कृतम् प्रकाशनम्

जसवां कोटला तहसीलपरिसरस्य सम्मुखे कस्बा कोटला, जिला कांगड़ा हि.प्र. पत्रव्यवहारसङ्केतः- १७७१११

प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी महाराष्ट्रस्य जलगांवनगरे राजस्थानस्य च जोधपुरं प्रति यास्यति

हिमसंस्कृतवार्ताः 25 अगस्त। प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी अद्य महाराष्ट्रस्य जलगांवनगरे राजस्थानस्य च जोधपुरं प्रति यास्यति। प्रातः समये श्रीमोदी लखपति-दीदी सम्मेलने सहभागितां करिष्यति। असौ अत्रावसरे एकादशलक्षाधिकं लखपतिदीदी इत्येताभ्यः प्रमाणपत्राणि वितरिष्यति। एताः साम्प्रतिके एव समये एनडीएप्रशासनस्य तृतीये कार्यकाले लखपतित्वेन समभाजिताः। सायं समये श्रीमोदी राजस्थानस्य जोधपुरं सम्प्राप्यति प्रक्षेपास्त्रम रुमी-वन इति चेन्नै-नगरात् स्पेस जोन इण्डिया इत्यनेन मार्टिन समूहस्य सहयोगेन प्रक्षेपितम्

हिमसंस्कृतवार्ताः 25 अगस्त। भारतस्य प्रथमं पुनः प्रयोज्ययोग्यं हाईब्रिड् इति प्रक्षेपास्त्रम रुमी-वन इति चेन्नै-नगरात् स्पेस जोन इण्डिया इत्यनेन मार्टिन समूहस्य सहयोगेन प्रक्षेपितम्। पञ्चाशत् पिक-उपग्रहै त्रिभिः क्यूब-उपग्रहै युक्तम् इदं यानम् दूरभाष-प्रक्षेपवक्रस्य उपयोगेन प्रक्षेपितम् अनेन यानेन पञ्चत्रिंशत् किलोमीटर-यावदाकाशे उड्डयनं कृतं ततः केषुचिदेव क्षणेषु प्रयोगानन्तरं यानं भूमावतरत अभियानस्य नेतृत्वं कुर्वन् इसरो अन्तरिक्ष-केन्द्रस्य पूर्वनिदेशकः डॉ. एम अन्नादुरै इत्येषः अवदत् यत् अनेन प्रक्षेपास्त्रेण कार्यक्षमतां वर्धयितुं परिचालन-व्ययं न्यूनीकर्तुं च द्रव-घन-इन्धन-प्रणोदकानाम् उपयोगः कृतः इति

धैर्यपूर्वकं कार्यं कुर्वन्तु कर्मचारिणः, षड्यंत्रकारिणां जाले मा पतन्तु

हिमसंस्कृतवार्ता:
शिमला

प्राविधिकशिक्षा, नगरनियोजनमन्त्री राजेशधर्माणी उक्तवान् यत् हिमाचलस्य समग्रविकासः सुनिश्चितः करणीयः सर्वेषां दायित्वम् अस्ति। राजनेता वा कर्मचारी वा, कृषकः वा माली वा। प्रत्येकं व्यक्तिं राज्यं प्रति स्वस्य उत्तरदायित्वं निर्वहणीयं भविष्यति, तदा एव राज्यस्य समग्रविकासः सम्भवः भविष्यति। सः अवदत् यत् ये सर्वे प्रामाणिकतया स्वकर्तव्यं कुर्वन्ति तेषां कृते वयं कृतज्ञतां प्रकटयामः। सः अवदत् यत् कर्मचारिणः सर्वकारस्य अभिन्नाः भागाः भवन्ति। राजेशधर्माणी उक्तवान् यत् काङ्ग्रेससर्वकारः सर्वदा कर्मचारिणां बृहत्तमः शुभचिन्तकः अस्ति तथा च वर्तमानस्य सुखविन्दरसुखोः नेतृत्वेन सर्वकारेण कर्मचारिणां कृते ऐतिहासिकनिर्णयः कृताः। पुरातनवृत्तियोजना कर्मचारिभ्यः प्रतिज्ञाता आसीत्, सा पूर्णा अभवत्। एकवर्षस्य कार्यकाले एव सर्वकारेण कर्मचारिभ्यः ७ प्रतिशतं महार्घतावृत्तिः दत्ता आसीत्। ७५ वर्षाणाम् उपरि सेवानिवृत्तकर्मचारिभ्यः अवशिष्टांशं दानाय अपि घोषितम् अस्ति। सः अवदत् यत् वर्तमानसर्वकारस्य ८५ सहस्रकोटिरूप्यकाणां ऋणं वर्तते। अस्माभिः एतत् ऋणं न गृहीतं किन्तु पूर्वसर्वकारः अस्मान् उत्तराधिकाररूपेण दत्तवान्। सम्प्रति प्रतिव्यक्तिं ऋणं १ लक्षं १६ सहस्ररूप्यकात् अधिकं भवति। अतः सर्वकारः कानिचन् कठोरपदानि गृह्णाति। सः अवदत् यत् गतवर्षे अपि राज्ये महती आपदा अभवत्, यस्य कारणेन कोटिरूप्यकाणां हानिः अभवत्। ९ सहस्राधिककोटिरूप्यकाणां याचना भारतसर्वकाराय प्रेषिता, यस्मिन् एकमपि नाणकं न प्राप्तम्। सः अवदत् यत् एतत् विषयं केन्द्रेण सह उत्थापयितुं विपक्षस्य अपि दायित्वम् अस्ति। सः अवदत् यत् पूर्वभाजपासर्वकारस्य समये कर्मचारिणां दायित्वं आसीत् यत् अद्य तेषां सर्वकारे आरोपितम् अस्ति। एतदतिरिक्तं एनपीएस-कर्मचारिणाम् अवशिष्टांशम् अद्यापि केन्द्रसर्वकारे लम्बितम् अस्ति। धर्माणी उक्तवान् यत् महासंघस्य अधिकारिभिः सह सौहार्दपूर्णवातावरणे वार्ता कृता, सर्वे आग्रहाः पूर्णाः भविष्यन्ति इति विश्वासं

प्रकटितवान्। मुख्यमंत्री ६ मासानां समयं याचितवान्, यस्मिन् एते प्रतिनिधिभिः अपि सहमतिः कृता, ते सर्वकारेण सह पूर्णतया सहकार्यं करिष्यामः इति च उक्तवन्तः।

न तथा एव मन्त्री भवति

प्राविधिकशिक्षा- नगरनियोजनमन्त्री उक्तवान् यत् सचिवालयस्य कर्मचारिभिः अस्मिन् विषये कोलाहलः उत्पन्नः, यः तेषां अधिकारः अस्ति, परन्तु सर्वाणि कार्याणि शान्तिपूर्वकं क्रियन्ते, कोलाहलः नास्ति। अस्मिन् विषये प्रयुक्ता भाषा सर्वथा अशोभना अस्ति, तस्य अधिकारः कस्यचित् नास्ति। सः अवदत् यत् मन्त्रिणः एतादृशाः न क्रियन्ते, अतः जनसमूहः तान् निर्वाचयति, अहं च घुमारवीं-क्षेत्रस्य जनानां कृते कृतज्ञः अस्मि, ये मां अत्र नीतवन्तः। सः काङ्ग्रेसस्य उच्चनेतृत्वस्य अपि धन्यवादं दत्तवान्। सः अवदत् यत् सचिवालयस्य कर्मचारीसङ्घटनस्य अध्यक्षः सर्वेभ्यः प्रमाणपत्राणि वितरति यत् कस्य कार्यं सुष्ठु अस्ति। सचिवालयस्य कर्मचारिणः स्वव्याप्तेः परं वदन्ति ये नेतारः तेषाम् आचरणनियमानां विषये अवगताः भवेयुः इति सः अवदत्।

षड्यंत्रकारिणः तन्त्रे आयान्ति कर्मचारिणः

राजेशधर्माणी उक्तवान् यत् सामान्यकर्मचारिणः सर्वकारस्य कार्यानुष्ठानेन प्रसन्नाः सन्ति किन्तु सचिवालयस्य त्रयः चत्वारः कर्मचारिणः स्वहिताय राजनीतिं कुर्वन्ति। एकः नेता अपि मम कार्यालये तस्य स्थापनार्थम् आगतः परन्तु अहं तत् न स्थापितवान्। ते सर्वकारस्य विरुद्धं षड्यंत्रं कुर्वन्तिः सह सम्बद्धाः सन्ति, अन्येषां कर्मचारिणां सैनिकरूपेण उपयोगं कुर्वन्ति च। सर्वकारेण पूर्वं किमपि प्रभावं विना महार्घतावृत्तिः दत्ता भविष्ये अपि प्रदास्यति। सचिवालयस्य त्रयः चत्वारः कर्मचारीनेतारः अवमाननाम् अदर्शयन्तः आचरणनियमानाम् अवहेलनां च कृतवन्तः इति सः अवदत्। एतेषां भविष्ये विचारः भविष्यति। सः अवदत् यत् तस्य नेतृत्वकारणात् राज्यस्य वातावरणं न दूषयितव्यं किन्तु सर्वकारेण सह सहकार्यं कर्तव्यम्।

नियमविरुद्धम् अडाणी इत्यस्मै विक्रीयते देशस्य सम्पत्तिः

पाटिलमहोदयेन प्रधानमन्त्रिणा नरेन्द्रमोदी गृहमन्त्री अमितशाहयोः आरोपः कृतः यत् नियमानाम् अवहेलना कृत्वा देशस्य सम्पत्तिः अडाणी इत्यस्मै विक्रीयते। सः अवदत् यत् विमानस्थानकात् बन्दरगाहपर्यन्तं सर्वं अडाणीभ्यः दीयते। नीति-आयोगस्य वित्तमन्त्रालयस्य च आक्षेपाणामपि षट् विमानस्थानकानि अडाणी इत्यस्मै समर्पितानि सन्ति। एतदतिरिक्तं निजीबन्दरगाहस्वामिनः उपरि सर्वकारीय-अभियानस्य साहाय्येन कस्यापि प्रतिस्पर्धात्मक-निविदायां भागं न गृहीत्वा अडाणी देशस्य बृहत्तमः बन्दरगाह- सञ्चालकः अभवत्। तेन उक्तं यत् हिण्डन्बर्ग- रिपोर्ट अडाणी- शेयरभ्रष्टाचारः, पूंजीविपण्याः लेखा-वञ्चनं दर्शयति। एतत् केवलं हिमशैलस्य अग्रभागः एव। सः अवदत् यत् विपक्षनेता राहुलगान्धी संसदे सर्वकारात् पृष्ठवान् यत् आरोपानाम् अनन्तरं सेबी- अध्यक्षः माधवी पुरी किमर्थं पदं न त्यक्तवान्, द्वितीयं यदि निवेशकाः स्वस्य कष्टेन अर्जितं धनं नष्टं कुर्वन्ति तर्हि ते कस्य उत्तरदायित्वं दास्यन्ति। अस्य केन्द्रेण किमपि उत्तरं न दत्तम्।

HPCM : अधिकारिणः कर्मचारिणः च मम परिवारस्य सदस्याः आर्थिकलाभं दातुं सर्वकारः प्रतिबद्धः- मुख्यमंत्री सुखविन्दरसिंहसुखुः

विभिन्नानाम् अराजपत्रितकर्मचारिणां शिक्षकसंस्थानां च अधिकारिणः शनिवासरे अत्र मुख्यमन्त्रिणा सुखविन्दरसिंहसुखुना सह मिलित्वा स्वयाचनानां विषये सूचितवन्तः। मुख्यमंत्री उक्तवान् यत् राज्यस्य सर्वे अधिकारिणः कर्मचारिणः च तस्य परिवारस्य सदस्याः सन्ति, तेषां सर्वासु वैध्याचनासु सहानुभूतिपूर्वकं विचारः भविष्यति। कर्मचारिणां महार्घतावृत्तेः अवशिष्टांशस्य च विमोचनस्य याचनायाः विषये मुख्यमंत्री एकमासान्तरे राज्यस्य वित्तीयस्थितेः समीक्षां करिष्यामि इति अवदत्। सः २०२४ तमस्य वर्षस्य सितम्बरमासस्य अन्ते पुनः कर्मचारीसंस्थाभिः सह मिलितुं आश्वासनं दत्तवान्। सः अवदत् यत् राज्यसर्वकारः कर्मचारिभ्यः महार्घतावृत्तिः इत्यादीन् लाभान् विमोचयितुं प्रतिबद्धः अस्ति तथा च यथा यथा राज्यस्य आर्थिकदशा विकसिता तथा तथा सर्वे लाभाः कर्मचारिभ्यः मुक्ताः भविष्यन्ति। सः अवदत् यत् आर्थिकलाभं सुनिश्चित्य सर्वेषां लाभप्रदमण्डलानां निगमानाञ्च कर्मचारिभ्यः महार्घतावृत्तिः अवशिष्टांशं च विमोचयितुं निर्देशः निर्गताः। सुखुः कर्मचारिणः आह्वानं कृतवान् यत् ते राज्यसर्वकारेण सह मिलित्वा राज्यस्य जनानां हितस्य रक्षणं कुर्वन्तु। सः अवदत् यत् वर्तमानराज्यसर्वकारः जनहिताय धनं व्यययिष्यति तथा च राज्यस्य राजस्वसम्पदां वर्धयितुं गम्भीराः प्रयत्नाः अपि क्रियन्ते। सः अवदत् यत् पूर्वभाजपासर्वकारेण कर्मचारिभ्यः महार्घतावृत्तेः अंशं स्थगितमासीत्। यदा तु वर्तमानराज्यसर्वकारेण कर्मचारिभ्यः सप्तप्रतिशतम् महार्घतावृत्तिः मुक्ताः। एतदतिरिक्तं ७५ वर्षाणाम् उपरि आयुषः पेन्शनभोक्तृभ्यः युगपत् अवशिष्टांश- भुक्तिः क्रियते।

वंशानुगत प्राप्ता देयता

मुख्यमंत्री उक्तवान् यत् एनपीएस-रूप्यकाणां १२०० कोटिरूप्यकाणि केन्द्रसर्वकारेण सह निरुद्धाणि, यदा तु केन्द्रसर्वकारेण १०,००० कोटिरूप्यकाणि आपदाश्रयार्थं स्वीकृतानि सन्ति, परन्तु एषा राशिः अपि अद्यापि न मुक्ता। राज्यसर्वकारेण पूर्वभाजपासर्वकारात् कर्मचारिभ्यः १०,००० कोटिरूप्यकाणां देयताः उत्तराधिकाररूपेण प्राप्ताः। मुख्यमंत्री उक्तवान् यत् राज्ये पुरातनवृत्तियोजनायाः पुनर्स्थापनानन्तरं केन्द्रसर्वकारेण राज्यसर्वकारे बहवः प्रतिबन्धाः स्थापिताः।

रिक्तपदानि शीघ्रं पूरयिष्यन्ते

मुख्यमन्त्रिणा सुखविन्दरसिंहसुखुना उक्तं यत् ऋणसीमा ६६०० कोटिरूप्यकाणि निर्धारिता अस्ति, आगामिवित्तवर्षे ३५०० कोटिरूप्यकाणां राजस्वहानि- अनुदानं प्राप्स्यति, यदा तु पूर्वभाजपासर्वकारेण प्राप्तापेक्षया ७००० कोटिरूप्यकाणि न्यूना अस्ति। मुख्यमंत्री कर्मचारिभ्यः आश्वासनं दत्तवान् यत् सर्वाः वेतनविसंगतयः दूरीकृताः भविष्यन्ति तथा च रिक्तपदेषु नियुक्तिः अपि शीघ्रमेव भविष्यति, येन सर्वे विभागाः सुचारुरूपेण कार्यं कर्तुं शक्नुवन्ति। पुरातनवृत्तेः पुनर्स्थापनार्थं कर्मचारीसंस्थानां अधिकारिणः मुख्यमन्त्रिणः प्रति गहनम् आभारं प्रकटितवन्तः।

HP News : जेपीसी-अनुसन्धानात् किमर्थं भयभीतः अस्ति केन्द्रसर्वकारः?

हिमसंस्कृतवार्ता: - शिमला। अखिलभारतीयकाङ्ग्रेससमितेः प्रवक्ता महाराष्ट्रकाङ्ग्रेसस्य महासचिवः अतुल लोन्डे पाटिल इत्यनेन उक्तं यत् अडाणी- सेबी इत्यनयोः कथितानां वित्तीय-अनियमितानां विषये जेपीसी-अनुसन्धानं भवेत्। अस्य अन्वेषणस्य विषये केन्द्रसर्वकारः चिन्तितः अस्ति। सः उक्तवान् यत् देशः ज्ञातुम् इच्छति यत् केन्द्रे मोदीसर्वकारः अडाणीं प्रति किमर्थम् एतावत् दयालुः अस्ति। अतुल लोन्डे पाटिलः शुक्रवासरे शिमलानगरे पत्रकारैः सह वार्तालापं कुर्वन् आसीत्। सः केन्द्रसर्वकारेण वित्तीयक्षेत्रस्य निरीक्षणं कुर्वतः सर्वोच्चसंस्थायाः सेबी इत्यस्य विश्वसनीयतां दावापेक्षया स्थापयति इति आरोपं कृतवान्। सः अवदत् यत् सेबीप्रमुखेन यथा लक्षशः शेयरनिवेशकानां हानिः कृत्वा अडाणी इत्यस्य लाभः कृतः तत् अतीव गम्भीरः विषयः अस्ति। अतः सेबी-अध्यक्षस्य पदात् निष्कास्य तस्य अन्वेषणम् अतीव महत्त्वपूर्णम् अस्ति।

प्रदेशस्य १२ जनपदेषु संस्कृतमयेन वातावरणेन संस्कृतसप्ताहस्य समापनम्- डॉ. मनोज शैलः

प्रायशः प्रदेशस्य २२००० छात्रैः १००० शिक्षकैः च सोत्साहम् आचरितः संस्कृतसप्ताहमहोत्सवः

हिमसंस्कृतवार्ता: - लखीकाशी मण्डी। हिमाचल-राजकीय- संस्कृत- शिक्षकपरिषदः प्रदेशाध्यक्षः डॉ. मनोज शैलः उक्तवान् यत् श्रावणीपूर्णिमा अर्थात् १६ अगस्ततः त्रिदिवसपूर्व आरम्भः संस्कृतसप्ताहः सम्पूर्णस्य प्रदेशस्य १२ जनपदेषु श्रावणीपूर्णिमायाः त्रिदिवसानन्तरं २२ अगस्तदिनाङ्के महता उत्साहेन सम्पूतिं यातः। अस्मिन् अवसरे संस्कृतशिक्षकाणां साहाय्येन विद्यालये विविधाः क्रियाकलापाः आयोजिताः, येषु श्लोकपाठः, संस्कृतगीतानां गायनम्, संस्कृतभाषणं, संस्कृतेन अभिवादनसन्देशानां निर्माणं, संस्कृतस्फुरकपत्राणां निर्माणं, संस्कृतशोभायात्रा, संस्कृतस्य प्रदर्शनी प्रश्नोत्तरी प्रतियोगिताः चेत्यादीनां गतिविधीनां संचालनं अभवत्। छात्राः महता उत्साहेन एतत् अवसरं आचरितवन्तः।

सामाजिकमाध्यमेषु अपि लोकप्रियः आसीत् संस्कृतसप्ताहः

संस्कृतसप्ताहः सामाजिकमाध्यमेषु अपि लोकप्रियः आसीत्, सर्वेषां संस्कृतशिक्षकाणां कृते हैशटैग-अभियानम् आरम्भम्, फेसबुक, इन्स्टाग्राम, व्हाट्सएप इत्यादिषु मञ्चेषु प्रत्येकं क्रियाकलापस्य कृते #SanskritSaptah_2024 #SanskritSaptah_2024, #Hpsktparishad इति च लिखित्वा स्वक्रियाकलापं सहभागिकृतम्। तेन सह काङ्गडा, मण्डी, ऊना, सोलनं, कुल्लूः, शिमला, बिलासपुरं, सिरमौरम् इत्यादिषु जनपदेषु भाषासंस्कृतिविभागेन हिमाचल- राजकीय- संस्कृत- शिक्षकपरिषदः सहकारेण संस्कृत- सप्ताह- महोत्सवविषये अनेके कार्यक्रमाः आयोजिताः। परिषदः राज्याध्यक्षः अवदत् यत् जनपदेषु प्राप्तविवरणानुसारं मण्डीमण्डले प्रायः २०० विद्यालयेषु ४००० छात्राणां सहभागिता, सिरमौरस्य १७५ विद्यालयेषु ३५०० छात्राणाम्, ऊनायाः ७० विद्यालयेषु ९०० छात्राणां, सोलनस्य १०० विद्यालयेषु १००० छात्राणां सहभागिता, काङ्गडाजनपदस्य १५० विद्यालयेषु २५०० छात्राणां, हमीरपुरे १६० विद्यालयेभ्यः प्रायः ४५०० छात्राणां, चम्बायां ३०

विद्यालयेभ्यः १००० छात्राणां च सहभागितायां संस्कृतसप्तमहोत्सवः आयोजितः। अवशिष्टानां मण्डलानां विवरणम् अधुना न प्राप्तमस्ति। तथापि आहत्य प्रायशः प्रदेशस्य २२००० छात्रैः १००० शिक्षकैः च संस्कृतसप्ताहमहोत्सवे सोत्साहं सहभागिता कृता।

प्रदेशस्य संस्कृतमहाविद्यालयेषु अपि आचरितः संस्कृतसप्ताहमहोत्सवः

हिमाचलप्रदेशस्य राजकीय- अराजकीय- संस्कृतमहाविद्यालयेषु उपाधिमहाविद्यालयेषु चापि संस्कृतसप्ताहस्य आचरणम् अभवत्। तेषु राजकीय- संस्कृतमहाविद्यालये फागली- शिमला इत्यत्र भाषा एवं संस्कृतिविभागः हिमाचलप्रदेशद्वारा द्विदिवसीय राज्यस्तरीय- संस्कृतदिवसस्य कार्यक्रमे महाविद्यालयीयछात्राणां संस्कृतप्रतियोगिताः कविसम्मेलनं च विहितम्। अरविन्द- संस्कृत- महाविद्यालये करसोगे दशदिनात्मकस्य संस्कृतसम्भाषणशिविरस्य समारोपः अपि संस्कृतसप्ताहस्य सम्पूतिदिने अभवत्। तदा महाविद्यालयीयैः छात्रैः करसोगविषयां संस्कृतशोभायात्रा निस्सारिता। राजकीये महाविद्यालये सुजानपुरे अपि च धर्मशालायाः राजकीये शिक्षक-शिक्षा-महाविद्यालये अपि महता उत्साहेन संस्कृतसप्ताहस्य आचरणम् अभवत्।

मण्ड्यां संस्कृतपरिषदः प्रदेशाध्यक्षेण जिलाध्यक्षेण च सहयोगाय उपनिदेशकप्रारंभिकशिक्षायाः अभिनन्दनं कृतम्

अस्मिन्नवसरे हिमाचल- राजकीय- संस्कृत- शिक्षक- परिषदः प्रदेशाध्यक्षः डॉ. मनोजशैलः तथा संस्कृतशिक्षकपरिषदः जिलाध्यक्षः लोकपालः मण्डी जनपदस्य प्रारम्भिक- शिक्षा-उपनिदेशकस्य विजयकुमारगुप्तावर्यस्य संस्कृतसप्ताहस्य आयोजनाय सहयोगार्थं अभिनन्दनं प्रकटितवन्तौ अपि च सम्माननं कृतवन्तौ। डॉ. मनोज शैलः संस्कृतसप्ताहे सम्पूर्णं

राज्ये संस्कृतक्रियाकलापानाम् आयोजनार्थं सर्वेषां संस्कृतशिक्षकाणां छात्राणां च धन्यवादं दत्त्वा भविष्ये अपि उत्साहेन भागं गृह्णन्तु इति कामनाम् अकरोत्।

सैनिकविद्यालयनालागढस्य गीता भाषणश्लोकोच्चारण प्रतियोगितायां सर्वश्रेष्ठपुरस्कारः

हिमसंस्कृतवार्ता: 25 अगस्त। गीताआश्रमसमितिः सोलनद्वारा संचालितायाः ३७ वार्षिकान्तर्विद्यालयीय- श्रीमद्भगवद्गीता भाषण- श्लोकोच्चारणप्रतियोगितायाः आयोजनं गीता आदर्शविद्यालये सोलने अभवत्। एतासु स्पर्धासु सोलन जनपदस्यस्य ३१ सर्वकारी- निजीविद्यालयाश्च भागं गृहीतवन्तः, यासु राजलक्ष्मी समविद् गुरुकुलं सैनिक विद्यालयेन श्लोकोच्चारण प्रतियोगितायां देवांशपरमानन्दः तस्य मित्राणि समीरपरमानन्दः, अनिकेतगुप्ता च द्वितीयस्थानं प्राप्तवन्तः। भाषण प्रतियोगितायां संकेतकुमारओझा द्वारा तृतीयं स्थानं अर्जितम्। सर्वश्रेष्ठ ट्राफीपुरस्कारः अपि विद्यालयस्य सैन्यछात्रैः गृहीतम्। सूचना इमां संस्कृतस्य शिक्षकः सुनीलकुमारशर्मा दत्तवान् अवदत् च यत् गीता अस्माकं जीवनस्य मार्गं प्रशस्तं करोति, स्पर्धासु एव सीमितं न कृत्वा गीता-अध्ययनेन वयं न केवलम् अस्मिन् जगति अपि तु परलोकमपि सुखदं कर्तुं शक्नुमः। अतः अस्माभिः गीतायाम् अध्ययनं करणीयम्। विद्यालयस्य प्रधानाचार्यः डॉ. संजयगुप्ताद्वारा संगीतशिक्षकः तरसेमचौहानं, सुनील शास्त्री महोदयं शुभाशयाः दत्ताः। अपि च छात्रेभ्यः एतादृशासु प्रतियोगितासु भागं ग्रहितुं प्रोत्साहितवान् येन छात्रेभ्यः संस्कृतेः ज्ञानम् भवेत्।

संस्कृतसप्ताहस्य

समापनसमारोहः सम्पन्नः

हिमसंस्कृतवार्ता:- जगदीश डाभी, (खंडवा) मध्यप्रदेशः। शासकीय- उच्चमाध्यमिकविद्यालये डल्हारग्रामे (जिला खंडवाः) संस्कृतसप्ताहस्य समापनसमारोपकार्यक्रमम् उत्साहेन, रुचिपूर्वकं च पूर्णम् अकुर्वन्। कार्यक्रमस्य शुभारंभे सरस्वती मातुः समक्षे दीप प्रज्वलनं, पूजनं, वंदनां च अकुर्वन्। कार्यक्रमस्य अध्यक्षता- सहायक संचालक (छैगांवमाखन) सुरभि शर्मा महोदया ग्रहीतवती, मुख्यातिथिः- संस्कृतभारती खण्डवाविभागसंयोजकः कौशलः मेहरा, विशेष अतिथिः- भाजपा

जिलामंत्री जितेन्द्रः मंडलोई ग्रहितवान्, अन्य अतिथयः- आलोकः साकल्ले, मनीषः डाले, विजयः भट्टः चासन्। प्रतिवेदने विद्यालयस्य संस्कृतशिक्षक कैलाशः वर्मा महोदयः अवदत्- "संस्कृतसप्ताहे विभिन्नासु प्रतियोगितासु समायोज्यते यथा- श्लोकपाठः, संस्कृतकथा, निबंधः, संस्कृतगीतम्, चित्रकला, सूक्तिवाचनम्, इत्यादिषु छात्राः सहभागम् अकुर्वन्। इयं कार्यक्रमः प्रतिवर्षे आयोज्यते। पश्चात् सांस्कृतिककार्यक्रमम् अपि अभवत्। भाषणे मुख्यातिथिः मेहरा महोदयः अवदत्- "संस्कृतम् एका वैज्ञानिकी भाषा अस्ति, संस्कृतपठनेन स्मरणशक्तिः वर्धते। बाल्यकालात् संस्कृतपठनेन वदनेन च मस्तिष्कस्य विकासो भवति। संस्कृतसंभाषणकौशलम् अपि सरलम् अस्ति। २० होरा प्राथमिकदक्षताकृते आवश्यक एव अस्ति।" समारोहस्य अध्यक्षः शर्मा महोदयः अवदत्- "संस्कृतं केवलं कर्मकाण्डं कृते नास्ति अपि तु वृत्तिः व्यवसाय उन्मुखी, शिष्टाचारस्य जननी, भारतीयसंस्कृतेः

द्योतकम् अपि अस्ति।" सा आह्वानं कृतवती- "संस्कृतस्य प्रचार- प्रसाराय, छात्राणां रुचिः जागरणाय इयम् अभियानम् अविरामं सक्रियं भवेत्।" कार्यक्रमस्य सफलसंचालनं जिलाप्रशिक्षणप्रभारी चम्पालाल पटेलः अकरोत्। आभारं संस्थाप्राचार्यं नन्दिनी राजेदरकर कृतवती। **कार्यक्रमे सहभागिछात्राः-** संस्कृतगीतानि- अंतिम पटेल, खुशी पटेल, आरती पटेल, निधि तोमर, नाजिया मंसूरी, रेणुका पटेल, रक्षा सूर्यवंशी, पूनम इन्दोरे, सारिका विश्वकर्मा, वंशिका पटेल च। संस्कृतनाटकम्- चंदनः, सागरः, देवेन्द्रः, जयः, रोहितः, कृष्णाः च। ध्येयमंत्र- राजकुमारी कुशवाह। श्लोकवाचनम्- राजकुमारः। सरस्वती वंदना- माधुरी चौहान। संस्कृतगीतेषु नृत्यम्- आलिया पठान, शक्ति सूर्यवंशी, गुनगुन कुशवाह, हेमलता पटेल इत्यादयः।

अनाथालयस्य बालकैः सह जन्मदिवसस्य उत्सवः आचरितः

हिमसंस्कृतवार्ता:- कुणाल कौशिकः, मोतिहारी। गुड्डूसिंहः स्वस्य जन्मदिनं भिन्नरूपेण आचरितवान्। सः च बालकेभ्यः बहु उत्तमवस्तूनि वितरितवान्। सः अवदत् यत् सः प्रतिवर्षम् एवम् एव स्वजन्मदिनम् आचरामि, अनाथालयस्य बालकानां कृते किमपि नूतनं कार्यं कुर्वन् एव तिष्ठामि। गुड्डूसिंहः समाजसेवकः अपि अस्ति, सः सदैव समाजाय किञ्चित् नवीनं कार्यं करोति। अस्मिन् कार्यक्रमे तस्य सहचराः संस्कृतशिक्षकाः, संस्कृतवार्तापत्रकारः चिकित्साप्रतिनिधिः च कुणालकौशिकः, विशालकुमारः, शुभमकुमारः, राहुलकुमारः इत्यादयः अपि उपस्थिताः आसन्।

'श्रमेव-जयते' इति आदर्शवाक्यं साकारीकरोति योगिसर्वकारः

- देशस्य कनिष्ठतमराज्ये मुख्यमन्त्रिणः सर्वाधिकं बलं स्वरोजगारविषये
- युवानां प्रशिक्षणं कृत्वा तेषां कौशलं वर्धयितुं आत्मनिर्भरं च कर्तुं उत्तरप्रदेशे प्रचलन्ति बहवः योजनाः

लखनऊ , 25 अगस्तः । मुख्यमन्त्रिणः योगिनः आदित्यनाथस्य आरम्भादेव बलं स्वरोजगारविषये दत्तम् अस्ति । यतोऽहि प्रदेशस्य जनसङ्ख्या सर्वाधिका अस्ति, अनेन कारणेन उत्तरप्रदेशः देशस्य कनिष्ठतमं राज्यम् अपि अस्ति । अत्र युवानां तेषां रुचिनुसारं प्रशिक्षणं दत्त्वा तेषां कौशलं वर्धयितुं शक्यते, ते आत्मनिर्भराः च कर्तुं शक्यन्ते । अनेन अनेके लाभाः भविष्यन्ति ।

प्रशिक्षितयुवानां राष्ट्रिय-अन्ताराष्ट्रीय-विषये श्रमस्य मूल्यं वर्धते । प्रशिक्षितयुवानः स्थानीयस्तरे स्वरोजगारं स्थापयितुम् इच्छन्ति तेषाम् अपि सर्वकारः उदारशर्तैः आर्थिकसाहाय्येन सह पैकेजिङ्ग, ब्राण्डिङ्ग, मार्केटिङ्ग चेति प्रदातुं सहायतां कुर्वन् अस्ति । एक-जनपद-एक-उत्पाद (ODOP), कौशलविकासकार्यक्रमः, विश्वकर्माश्रमसम्मानयोजना, स्टार्टअपनीतिः, एमएसएमई चेत्यादीनां प्रोत्साहनं तादृश्यः एव योजनाः सन्ति, येषां माध्यमेन उत्तरप्रदेशः स्वीय-अर्थव्यवस्थायाः कायाकल्पं करोति ।

एकतः राज्ये निवेशक-शिखर-सम्मेलनस्य माध्यमेन अनेके प्रसिद्धाः औद्योगिकगृहस्थाः, सर्वकारः च उद्योगेषु महत् निवेशं कुर्वन् अस्ति । देशस्य द्वितीयः रक्षाक्षेत्रः अस्य प्रमाणम् अस्ति । अपरपक्षे मुख्यमन्त्रिणः योगिनः अभिप्रायः अस्ति यत् क्षेत्रविशेषस्य उद्योगानुसारं युवानां कौशलस्य अपि विकासः भवेत् । एतेन ते स्थानीयस्तरस्य रोजगारं प्राप्य अपि च परिवारस्य दायित्वं स्वीकृत्य स्वस्य रोजगारं कृत्वा अधिकं सुखिनः तिष्ठितुं शक्नुवन्ति । सद्यः एव सहारनपुरस्य रोजगारमेलापके मुख्यमन्त्री योगी आदित्यनाथः अवदत् यत् सर्वकारस्य उद्देश्यम् युवानः रोजगारस्य स्वरोजगारस्य च कृते कुशलाः कर्तुं राज्यस्य 150 आईटीआई (औद्योगिकप्रशिक्षणसंस्थानानि) प्रशिक्षणस्य मूलभूतसुविधानां च दृष्ट्या वैश्विकस्तरं क्रियन्ते। युवानां

कौशलविकासाय अपि पूरकबजट-इत्यस्मिन् द्विशतकोटिरूप्यकाणां प्रावधानं सर्वकारेण कृतम् अस्ति।

ओडीओपीद्वारा द्विलक्षाः जनाः प्राप्तवन्तः वृत्तिः

जनपदविशेषस्य परिचयः केषाञ्चन उत्पादानाम् अभिज्ञानं सिद्धीकरणं च कर्तुं भवन्ति। तेषां सह सम्बद्धानां शिल्पिनां कौशलं सुदृढीकर्तुं योगीसर्वकारे-1.0 इत्यस्मिन् प्रारम्भा एकजिला-एकोत्पादः (ODOP) योजना अतीव सफला लोकप्रिया च अभवत्। पश्चात् केन्द्रसर्वकारः अपि एतां योजनां स्वीकृतवान् । प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी स्वयमेव उक्तवान् यत् अधुना विदेशभ्रमणेभ्यः वा देशं गच्छन्तीनां विदेशीयप्रतिनिधिभ्यः वा किं उपहारं दातव्यमिति चिन्ता न भवति। तस्य स्पष्टः सन्दर्भः उत्तरप्रदेशस्य ओडीओपी-उत्पादानाम् प्रति आसीत् । अधुना यावत् कस्यचित् जनपदविशेषस्य विशेषोत्पादानाम्, तत्सम्बद्धानां हितधारकाणां च अस्याः योजनायाः लाभः अभवत् । स्थानीयस्तरस्य अपि प्रायः द्विलक्षाः जनाः वृत्तिं प्राप्तवन्तः ।

वृत्त्या सह ग्रामीणार्थव्यवस्था सुदृढीकरोति विश्वकर्माश्रमसम्मानयोजना

तथैव नापितः, रजकः, सीवकः, लौहकारः, काष्ठकारः,

मोचिकः, कण्डोलनिर्माता चेत्यादीनां कृते योगिसर्वकारस्य प्रथमकार्यकालस्य कालखण्डे आरम्भा विश्वकर्माश्रमसम्मानयोजना अपि अतीव सफला अभवत् । चयनानन्तरं एतेषां जनानां कौशलं वर्धयितुं प्रशिक्षणं दीयते । तदतिरिक्तं तेषां कार्यं सुलभं भवितुमर्हति तथा च उत्पादस्य गुणवत्ता उत्तमा भवेत् येन तेषां कृते विपण्यां उचितमूल्यानि प्राप्यन्ते, अस्य कृते साधनसामग्री अपि दीयते। एषा योजना स्थानीयस्तरस्य रोजगारं प्रदातुं ग्राम्य-अर्थव्यवस्थां सुदृढां कृतवती अस्ति । रोजगारस्य अवसरेषु महती वृद्धिः अभवत् । सर्वकारीयविवरणानुसारम् अधुना यावत् विश्वकर्माश्रमसम्मानयोजनायाः अन्तर्गतम् एकलक्षाधिकेभ्यः जनेभ्यः रोजगारः प्राप्तः ।

एमएसएमई-मात्रकानां दृष्ट्या उत्तरप्रदेशः देशे प्रथमस्थाने

योगिसर्वकारेण आरम्भा स्टार्टअपनीतिः, राज्यं एमएसएमईक्षेत्रस्य केन्द्रं कर्तुं पृष्ठतः अभिप्रायः अस्ति यत् राज्यस्य युवानः उद्यमिनः भवेयुः। सः रोजगारसाधकस्य स्थाने रोजगारप्रदाता भवेत्। अतएव द्वयोः चरणयोः दशलक्षं एमएसएमई-मात्रकानां स्थापनायाः लक्ष्यं सर्वकारेण निर्धारितम् अस्ति । सम्प्रति उत्तरप्रदेशः देशे प्रथमस्थाने अस्ति यत्र प्रायः षड्वतिः लक्षं एमएसएमई-मात्रकाः सन्ति । योगिसर्वकारस्य एतेषां प्रयत्नानाम् कारणात् अद्य उत्तरप्रदेशः देशस्य बृहत्तमः अर्थव्यवस्था अभवत् । देशस्य सकलराष्ट्रीयउत्पादे राज्यस्य योगदानं 9.2 प्रतिशतं प्राप्तम् अस्ति । अधुना यावत् निजीक्षेत्रेषु एमएसएमईक्षेत्रेषु च कोटिद्वयाधिकाः जनाः रोजगारं प्राप्तवन्तः।

अस्मिन् वित्तीयवर्षे उत्तरप्रदेशस्य त्रयः लक्षयुवानां कौशलं भविष्यति सुदृढम्

केन्द्रस्य मोदीसर्वकारः अपि युवानां कौशलवर्धनार्थं बहु साहाय्यं कुर्वन् अस्ति। अद्यैव लखनऊ-नगरस्य भ्रमणकाले कौशलविकासस्य उद्यमशीलतायाश्च स्वतन्त्रप्रभारयुक्तः केन्द्रीयराज्यमन्त्री जयन्तचौधरी इत्यनेन उक्तं यत् अस्मिन् वर्षे उत्तरप्रदेशस्य त्रयः लक्षाः युवानः प्रशिक्षितुं लक्ष्यं निर्धारितम् अस्ति।

दिग्गजः क्रिकेट-क्रीडकः शिखरधवनः अन्तर्राष्ट्रीय-घरेलु-क्रिकेट-क्रीडायाः निवृत्तः

भारतीयक्रिकेटदलस्य दिग्गजः क्रीडकः शिखरधवनः अन्तर्राष्ट्रीय-घरेलु-क्रिकेट-क्रीडायाः निवृत्तः अभवत्। सः सामाजिकमाध्यमेषु एतत् घोषितवान् अस्ति। भारतीयक्रिकेटदलस्य उत्तम-उद्घाटनवल्लकेषु अन्यतमः शिखरधवनः दीर्घकालं यावत् दलात् बहिः एव आसीत्। शिखरधवनः भारतीयक्रिकेटदलस्य कृते अन्तिमं मेलनं डिसेम्बर-२०२२ तमे वर्षे बाङ्गलादेशस्य विरुद्धं क्रीडितवान्, ततः परम् अधुना यावत् सः भारतीयक्रिकेटदलात् बहिः आसीत्।

निवृत्तिनिर्णयं कृत्वा प्रशंसकान् आश्चर्यचकितं कृतवान् शिखरधवनः

यदा भारतीयक्रिकेटदलस्य उत्तमक्रीडकानां मध्ये एकः शिखरधवनः भारतीयक्रिकेटदलात् बहिः गन्तुं मार्गं

दर्शितवान्, तदा तस्य प्रशंसकाः अतीव निराशाः अभवन्। प्रशंसकाः आशावान् आसन् यत् भारतीयक्रिकेटदलस्य गब्बर इति नाम्ना प्रसिद्धः शिखरधवनः शीघ्रमेव दलं प्रति आगमिष्यति, परन्तु अधुना शिखरधवनः स्वयमेव निवृत्तिनिर्णयं कृत्वा प्रशंसकान् आश्चर्यचकितं कृतवान्।

पूर्वमेव संकेताः प्रदत्ताः आसन्।

दिग्गजः पूर्वः ओपनर इति शिखरधवनः अद्यैव निवृत्तेः संकेतं दत्तवान् आसीत्। सामाजिकमाध्यमैः सह वार्तालापं कुर्वन् सः स्वप्रशंसकान् प्रत्यययितुं प्रयतितवान्। साक्षात्कारे शिखरधवनः उक्तवान् आसीत् यत् तस्य दुर्बलरूपस्य कारणेन भारतीयक्रिकेटदलात् बहिः गन्तुं मार्गः दर्शितः इति।

शिखर-धवनस्य क्रिकेट-अनुभवः इति कथम् आसीत्?

शिखरधवनः भारतीयक्रिकेटदलस्य कृते आहत्य ३४ टेस्ट-क्रीडाः, १६७ एकदिवसीय-क्रीडाः, ६८ अन्तर्राष्ट्रीय-टी-२०-क्रीडाः च क्रीडितः अस्ति। सः टेस्ट-क्रीडायां २३१५, एकदिवसीय-क्रीडायां ६७९३, टी-२०-क्रीडासु १७५९ धावनाङ्कान् च कृतवान्। टेस्ट-क्रीडायां शिखरधवनस्य सर्वोच्चः स्कोरः १९० धावनाङ्कः अभवत्, एकदिवसीय-क्रिकेट-क्रीडायां सः १४३ धावनाङ्कान् सर्वाधिकपालीं कृतवान्। तस्मिन् एव काले टी-२० क्रिकेट-क्रीडायां तस्य सर्वोत्तमः स्कोरः ९२ धावनाङ्कः अस्ति।

हत्याप्रकरणम्-कोलकातानगरे केन्द्रीयान्वेषणविभागेन पूर्वप्रधानाचार्य सन्दीपघोषं समेत्य सप्त जनानां पॉलीग्राफ इति परीक्षणं कृतम्

हिमसंस्कृतवार्ता: 25 अगस्त। कोलकातानगरे केन्द्रीयान्वेषणविभागेन आर्.जी. कर. चिकित्सकीयमहाविद्यालयस्य चिकित्सालयस्य च पूर्वप्रधानाचार्य सन्दीपघोषं समेत्य सप्त जनानां पॉलीग्राफ इति परीक्षणं कृतम्। पॉलीग्राफनिरीक्षणाय आवश्यकी स्वीकृतिः सियालदह-न्यायालयेन केन्द्रीयान्वेषणविभागः प्रदत्तः । अवधेयं वर्तते यत् सञ्जयरायः ह्यः चतुर्दशदिनानां कारावासदण्डाय प्रेषितः। अत्रावधौ विशिष्टनिरीक्षणदलेन एस्.आई.टी. इत्यनेन कलकत्ता उच्चन्यायालयस्य आदेशानुसारि तत्सम्बद्धानि पत्राणि समर्पितानि ।

संस्कृतमेव भारतस्य सुसांस्कृतिकपरिचयः- "प्राचार्यः प्रो.डी.एस.नेगी" विना संस्कृतसम्भाषणेन संस्कृतं न आयाति- डा.अरुणिमामिश्रा

स्वभाषणे शिवस्य वैभवस्य प्रशंसाम् अकरोत् तथा च संस्कृतविषयं सर्वोत्तमम् इति वर्णितवान् अपि च स्वरचितकाव्यद्वारा शिवस्य प्रशंसाम् अकरोत् यत् "सुशोभित् शिखर शशि वक्ररूपम्, चारु गंगा हुई शान्तधारी, प्रियं शिवम्।" इति विवक्षितम्, "पुण्यपार्वती, अतुलनीया संसारप्रवर्तिका, अलंकृतशिखरा, शशि वक्ररूपम्, चारुगङ्गा, शान्तम्" इति ।

श्री रमाकान्तकुकरेति स्वसम्बोधने संस्कृतसप्ताहदिवसं केन्द्रीकृत्य उक्तवान् यत् संस्कृतभाषा अतीव सरला अस्ति, अतः अस्माभिः सर्वैः ग्राम-ग्रामे, नगरे-नगरे, गेहे-गेहे संस्कृतं प्रसारयितुं प्रतिबद्धः भवितव्यः ।

कुलदीपमैन्दोला प्रचारयति अहर्निशं संस्कृतम्

हिमसंस्कृतवार्ता: कोटद्वार 25 अगस्त। डॉ. पीताम्बरदत्तबर्थवालराजकीयमहाविद्यालय- कोटद्वारस्य संस्कृतविभागेन, संस्कृतसप्ताहोपलक्ष्ये संस्कृतदिवसस्य आरम्भोभवत् । यस्मिन् विविधकार्यक्रमैः सह संस्कृतवार्तालापेन, गानेन, श्लोकोच्चारणेन, सम्भाषणपरिचयेन, संस्कृतदिवसः समाचरितोभवत्। महाविद्यालयस्य प्राचार्यः प्रो. डी.एस.नेगी, वरिष्ठः प्राध्यापकः एम. डी. कुशवाहा, डॉ. रोशनी असवालः, डॉ. मनोरथप्रसादनौगाई एवं डॉ. प्रियम-अग्रवालः, आगन्तुकमहानुभावेषु कुलदीपमैन्दोला, रमाकान्तकुकरेती मातृसरस्वत्याः समक्षे दीपं प्रज्वाल्य कार्यक्रमम् आरब्धवन्तः ।

अस्मिन् कार्यक्रमे सरस्वतीवन्दनां, स्वागतगीतं च संस्कृतविभागस्य छात्रैः अग्रे नीतम्। पारम्परिक-औपचारिकतानुसारं

विभागीयप्राध्यापकाः नवप्राचार्यवर्यस्य डी.एस.नेगीवर्यस्य फलकेन, पुष्पगुच्छेन च स्वागतं कृतवन्तः। स्वागतानन्तरं वैदिकमन्त्रपाठेन सह शिवार्चन संस्कारः सञ्जातः । तदनन्तरं वैदिक-लौकिक-मन्त्रैः सह संस्कृतगीतानि, श्लोकाः च छात्रैः प्रतुतीकृताः । तदनन्तरं शिवार्चनस्य माध्यमेन शिवस्य पूजा कृता यस्य कारणेन महाविद्यालयस्य सम्पूर्णं वातावरणं शिवरूपं जातम् ।

प्राचार्यः प्रो.डी.एस.नेगी कार्यक्रमं सम्बोधयन् उक्तवान् यत् सर्वे भवन्तु सुखिनः सदृशः विचारश्च, "वसुधैव कुटुम्बकं" चेति संस्कृते एव प्राप्यते । तैः कालिदासस्य उदाहरणे यथा कविल्लठानामग्रामः, कण्णगरीकोटद्वारे कालिदासस्य अभिज्ञानशकुन्तले वर्णनमुद्धृत्य साहित्यशास्त्राणां वैज्ञानिकं तथ्यं भौगोलिकरूपेणापि प्रतिपादितम् । तैः प्रोक्तम् यत् योगविषयः अर्थशास्त्रं, वनस्पतिशास्त्रम्, रसायनशास्त्रम्, भौतिकशास्त्रम्, दर्शनशास्त्रम् चिकित्साशास्त्रम्, वास्तुशास्त्रम्, गणितं, बहवः विषयाः संस्कृते अद्यापि सन्ति ।

संस्कृतमेव भारतस्य सुसांस्कृतिकपरिचयः वर्तते
वनस्पतिशास्त्रस्य वरिष्ठः प्राध्यापकः एम.डी.कुशवाहा

संस्कृतस्य प्रचारप्रसारस्य च सम्भाषणस्य विषये कुलदीपमैन्दोला स्वसम्बोधने छात्रान् संस्कृतभाषायां वार्तालापं कर्तुं प्रेरितवान्, कठिनात् सरलात् च गन्तुं प्रेरितवान्, सः अन्यभाषायाम् संस्कृतशब्दान् अवगतं कारितवान् । सः संस्कृतं दिव्यभाषा इति वदन् अग्रे नेतुम् प्रेरणाम् अयच्छत् । सः उक्तवान् यत् सम्भाषणकारणेन अद्य 26 देशेषु संस्कृतकार्यं प्रचलति च विश्वे कोटिशः जनाः संस्कृतं वदन्ति । आभारते विद्यालयाः महाविद्यालयाः विश्वविद्यालयाः संस्कृतभारत्याः कार्यकर्तारः संस्कृताचरणेन संस्कृतं प्रसारयन्तः सन्ति। अहम् अहर्निशं संस्कृतस्य सर्वत्र प्रसारणं करोमि।

विभागप्रभारी डा.अरुणिमामिश्रा उक्तवती यत् "त्यागो हि महताम् पूज्यः सद्यः मोक्षः मया यत्" भारतीयसंस्कृतिः त्यागस्य तपस्यायाः च संस्कृतिः अस्ति तथा च त्यागे परमवैभवस्य समृद्धेः भावः समाहितः अस्ति। तथा उक्तं यत् विना संस्कृतसम्भाषणेन संस्कृतं न आयाति। अतः सर्वैः सम्भाषणस्य प्रयासः कर्तव्यः ।

डॉ. रोशनी असवालः स्ववक्तव्ये छात्रान् सम्बोधयन्ती अवदत् यत् वैदिककालात् श्रावणीपूर्णिमायां बालकानां उपनयनसंस्कारः कृतः, तेषां अध्ययनं आरभ्य गुरुकुलं प्रति प्रेषितम्। वर्तमानकाले अपि एषा परम्परा मठेषु गुरुकुलव्यवस्थासु च प्रचलिता अस्ति, सर्वेऽपि संस्कृतप्रेमिणः संस्कृतदिवसम् आचरन्ति अपि च चन्द्रयानस्य उदाहरणं दत्त्वा संस्कृतस्य विज्ञानस्य च समन्वयस्य विषये विस्तृतसूचनां दत्तवती।

डॉ. प्रियम-अग्रवालः स्वसम्बोधने शिवार्चनस्य महत्त्वं प्रकाशयन् अवदत् या सृष्टिः सृष्टुराद्या अष्टमूर्तिशिवद्वारा सम्पूर्णसृष्टेः परिचालकं सत्यं शिवम् सुन्दरम् इति परिभाषितवती । अर्चनं वन्दनम् अस्माकं दैवीय संस्कारः अतः संस्कृतेन संस्कारः प्राप्यते।

एतत् क्रमं निरन्तरं कृत्वा प्रथमदिनस्य प्रथमसत्रे छात्राणां शिवार्चनस्य परिचयः सञ्जातः, द्वितीयसत्रे च छात्राणां श्लोकगायनस्य परिचयः अभवत् । कार्यक्रमस्य औपचारिकरूपेण संचालनं संस्कृतविभागस्य प्राध्यापकः डॉ. मनोरथप्रसादनौगाईवर्येण कृतम्, शिवार्चनकार्यक्रमे पूजाप्रक्रिया अपि भवता सम्पादिता ।

श्रीगुरुरामरामलक्ष्मणसंस्कृत महाविद्यालयस्य प्राचार्यः डॉ. रामभूषणबिजल्लाणः संस्कृतभारती देहरादून- जिलायाः अध्यक्षः जातः

हिमसंस्कृतवार्ता: -धीरजमैठाणी

धर्मपुरम् - समग्रदेहरादूनजनपदे संस्कृतं प्रसारयितुं समाचरितस्य संस्कृतसप्ताहस्य सम्पूर्तिस्त्रं जनकल्याणन्यासे धर्मपुरे, देहरादूने सम्पन्नम्। तत्र अध्यक्षीये उद्बोधने डॉ. रामभूषणबिजल्लाणः संस्कृतस्य व्यावहारिकं महत्त्वं बोधयन् संस्कृतमेव भविष्यमित्यवदत्। मुख्यवक्ता शिवनाथ-संस्कृत-विद्यालयस्य पूर्वप्राचार्यः डॉ. सूर्यमोहनभट्टः संस्कृतभाषायाः वैज्ञानिकतां, सामाजिकसामरस्यं साङ्गटनिकं महत्त्वं च प्रकाशितवान्। विभागसंयोजकः नागेन्द्रव्यासः धन्यवादं ज्ञापयन् संस्कृतमहाविद्यालयस्य प्राचार्यपदम् अलङ्कृतः, गोकान्तिमञ्चस्य राष्ट्रियप्रवक्तुः, विविधशास्त्रनिष्णातस्य विदुषः डॉ. रामभूषणबिजल्लाणस्य देहरादूनजिलायाः अध्यक्षीयदायित्वहेतवे उद्बोधणाम् अकरोत्। बिजल्लाणवर्येण सहर्षं दायित्वनिमित्तं स्वीकारोक्तिः प्रदाय समस्तकार्यकर्तृभिः सह मिलितुम् आगामिसितम्बरमासे आयोजयिष्यमाणायः त्रिदिवसीयायाः अखिलभारतीयस्तरीयगोष्ठ्याः प्राप्तदायित्वानुरूपं रणनीतिः विनिर्मातुं प्रोक्ता। भूतपूर्वः अध्यक्षः डॉ. सूर्यमोहनभट्टः प्राचार्यः (पूर्वप्राचार्यः, शिवनाथसंस्कृतविद्यालयः) तदीयदायित्वस्य समर्थनं कुर्वन् शुभाशंसनं विधाय प्रसन्नतां व्यक्तीकृतवान्। मञ्चस्थेषु अतिथिषु सामाजिकः उद्यमी वृजवैधरी, राम- राम एसोसिएट-प्रतिष्ठानस्य अधिष्ठाता देवेन्द्रसिंहश्च कार्यक्रमस्य शोभाम् अवर्धताम्। दीपप्रज्वलनेन कार्यक्रमः आरब्धः। कुङ्कुम सरस्वतीवन्दनां जनपदमन्त्री डॉ. प्रदीपसेमवालः अतिथीनां परिचयं, स्वागतं, प्रास्ताविके संस्कृतसप्ताहस्य इतिवृत्तकथनं च अकरोत्। सहविभागसंयोजकः डॉ. नवीनजसोला स्वेन वैदुष्यपूर्णवक्तव्येन सर्वान् अभिमुखीकृतवान्। ध्येयमन्त्रं श्वेतारवतः, स्वागतेन नृत्यं सरिता, तनीशा सेजल च अकुर्वन्, साभिनयम् इष्टवन्दनम् आद्यापौडेलः अकुर्वन्, उत्तराखण्ड-आयुर्वेद- विश्वविद्यालयस्य मुख्यपरिसरस्य हर्षावालायाः प्रीसा, अदितिः, कोमल, इंशा, सागरः इत्यादिभिः बीएमएस प्रथमवर्षीयच्छात्रैः कुशलपूर्वकं संस्कृतनाटकं (प्रहसनं) प्रस्तुतम्। मञ्चसञ्चालनं महानगरमन्त्री माधवपौडेलः अकरोत्। अन्ते यथार्थजसोला रुद्राष्टकम् अश्रावयत्। अमुस्मिन्नवसरे विशेषतया डोईवाला खण्डसंयोजकः डॉ. आनन्दजोशी, रायपुरखण्डसंयोजकः धीरजविष्टः, गीताशिक्षणप्रमुखः योगेशकुकरेती, सम्पर्कप्रमुखः धीरजमैठाणी इत्येतान् समेत्य कार्यकर्तृषु छात्रप्रमुखा शिवानीरमोला, सौरवखण्डूरी, लीजा, लक्ष्मीयादवः, पीयूषशर्मा, दुर्गाप्रसादविष्टः, डॉ. बीनापुरोहितः, अभिषेकखण्डूरी इत्यादयोऽनेके सामाजिकाः संस्कृतानुरागिणः समुपस्थिताः आसन्। अत्र हि भारतस्य प्रधानमन्त्रिणः श्रीमोदिनः युद्धप्रस्तय यूक्रेनस्य महत्वपूर्णयात्रायाः मुख्यबिन्दूनां सारांशभूतं दृश्याङ्कनं प्रस्तूयते।

श्रीगुरुरामराय- संस्कृतमहाविद्यालय- देहरादून- परतया विशालशोभायात्रा संस्कृतसप्ताहसम्पूर्ति च जाता

देहरादूनम्- प्रतिवर्षमिव सामान्यजनमानसे जनजागृतिहेतवे संस्कृतसप्ताहस्य अन्तर्गतानां प्रदेशे समाचरितसंस्कृतकार्यक्रमाणां सम्पूर्तिं देहरादूनमहानगरे श्रीगुरुरामराय- लक्ष्मणसंस्कृत- महाविद्यालयस्य परतया देहरादूनस्य महापौरः सुनील उनियालगामाः, प्रख्यातकथावाचकः आचार्यः सुभाषजोशी, यात्रायाः पुरोधा लक्ष्मणसंस्कृतविद्यालयस्य प्राचार्यः डॉ. रामभूषणबिजल्लाणः, श्रीशिवनाथ- संस्कृतविद्यालयस्य प्राचार्यः डॉ. रामप्रसादथपलियालः, उत्तराखण्डविद्वत्सभायाः अध्यक्षः विजेन्द्रमगगाई, उत्तराखण्ड- पुरोहितसमाजस्य अध्यक्षः प्रेमबिजोला, संस्कृतच्छात्रसेवासमितेः अध्यक्षः शिवम अवस्थी, संस्कृतभारती- उत्तराखण्डसंस्कृतसङ्घटनमन्त्री गौरवशास्त्री, यमकेश्वरस्य पूर्वजिलापञ्चायतः आरतीगौडः, जनपदमन्त्री प्रदीपसेमवालः इत्येषां गणमान्यानां परमसहयोगेन समाहारेण च दिव्या भव्या अदृष्टपूर्वा संस्कृतशोभायात्रा सम्पन्ना। तत्र विशेषेण विद्यालयप्रबंधकसमितेः चन्द्रमोहनसिंहपय्यारी यात्रा संयोजकः आचार्यमनोजशर्मा, सहसंयोजकः आचार्यनवीनभट्टः, आचार्य आशाराममैठाणी इत्येषां कुशलसंयोजनेन सम्पन्ना।